

at naar efterhaanden den offentlige Skole bliver bedre, tager den Børnene fra Friskolen, som vil sygne hen af sig selv. Friskolen er ikke dannet, fordi de offentlige Skoler vare slette. Friskolen er blevet dannet af ganske andre Grunde. Den blev dannet dels paa Grund af forskelligt Livssyn og dels af rent pædagogiske Grunde. Friskolen er et Arnested for pædagogiske Forsøg, som den offentlige aldrig kan blive. Kommer der ny Tanker frem paa Skolevæsenets Omraade, vil det være ganske overordentlig vanskeligt at prøve dem i de offentlige Skoler. Friskolen har sin pædagogiske Opgave ganske uafhængig af, om de offentlige Skoler blive bedre eller daarligere. Der vil altid være Mennesker, der ville holde Friskolebevægelsen oppe, idet Friskolen, som sagt, ikke staar i et saa snævert Forhold til den offentlige Skoles Slethed eller Godhed, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 10de Valgkreds (J. Jensen) antog. Jeg tror, at have omtalt de væsentligste Punkter, som det ærede Medlem fremdrog.

Jeg glædede mig ved at høre, at den højtærede Kultusminister ser med den samme Velvilje paa denne Sag, hvormed alle Parter her i Salen se paa den. Naar den højtærede Minister imidlertid gav mig det Raad at gaa frem skridtvis, gradvis, med Skolereformen, skal jeg dog give ham et andet Raad: Gaa paa, gaa bare paa. I dette velsignede Land, hvor alt bliver sat igennem ved Kompromis, hvor man aldrig nogen Sinde faar en Sag frem, saa den kan løfte Befolkningen, men hvor alle maa slaa af paa alle Punkter, her behøver man ikke at være bange for at gaa for stærkt frem. Man behøver ikke at raade til at gaa gradvis frem; det sker ganske af sig selv. Hvis man overhovedet kommer frem — og det er endda i de fleste Tilfælde meget tvivlsomt — saa er det lige saa sikkert, som at to og to er fire, at det bliver gradvist. Jeg tror derfor, at det venlige Raad er ganske uforødent. Den højtærede Kultusminister maa ikke misforstaa mig, naar jeg siger, at hvis vi en Gang faa en Undervisningsminister med tilstrækkelig pædagogisk Horisont, som kan angive de Veje, Folkeskolen skal følge i den næste Menneskealder — og ældre burde jo en Skolelov aldrig blive — vilde det være en Mand, som ikke siger til sig selv: Lad os gaa gradvis frem, men som siger: Hvad er det, der skal bære Befolkningen? Hvad kunne vi give vore Børn i Arv at interessere sig for og kæmpe for?

Hvad er Oplysningen bedst tjent med her i Landet? Han vil ikke tale om det gradvise eller Principmæssighed eller lignende, men han vilde tage rent pædagogiske Hensyn til, hvad der var Ret, og hvad der ikke var Ret paa Undervisningens Omraade. Saadanne Hensyn komme slet ikke frem i den nuværende Skolelov. I den mærker man ikke andre Tanker, end netop: Gaa bare gradvis frem. Den ærede Ordfører udtalte, at de private Kræfter i Provinserne ikke hidtil have kunnet løfte denne Sag. Nej, det er netop Ulykken. En af Grundene til, at Folk ikke kunne tænke sig Forslaget gennemført i den Form, som Forslagsstillerne have givet det, er, at der er mange Ægne — jeg tror ikke, det er at sige for meget — hvor man slet ikke aner noget om Bespising af Skolebørn. Jeg betragter det netop som en af Fordelene ved dette Lovforslags Fremkomst, og Sagens videre Behandling her i Tinget, at Sagen nu føres frem fra Befolkningens Side. I Forbindelse hermed skal jeg fremføre en anden Bemærkning. Den gælder ikke blot Kommunalbestyrelsen i Aalborg, som den ærede Ordfører omtalte, men ogsaa Kommunalbestyrelsen i Kjøbenhavn og mange andre Steder. Det er den, at kunne vi ved denne Lov fjerne Hindringen for, at Kommunerne kunne yde Bidrag til en saadan Skolebespising, have vi dernæst den almindelige Valgret, hvorigenom vi kunne tale et fornuftigt Ord med Borgerrepræsentanterne. Saa maa de almindelige Vælgere i Aalborg og Kjøbenhavn og andre Steder tale lidt med Borgerrepræsentanterne for at faa dem til at indse, at Sagen har sin Betydning, og at det er økonomisk ufornuftigt at anvende Penge til Skolerne, naar man samtidig indretter det saaledes, at de ikke kunne fuldt udnyttes; kunne vi derfor komme frem ad den kommunale Vej, er det som sagt en Opgave for alle Afskygninger af Demokratiet at tage fat paa denne Sag saaledes, at baade de kommunale og de offentlige Kræfter kunne komme noget mere med. Det staar imidlertid alligevel noget bedre til med denne Sag rundt omkring paa Landet, end man er tilbøjelig til at tro. Jeg skal ikke anføre de enkelte Eksempler som, at der f. Eks. er et Sted oppe i Vendsyssel et Andelsmejeri; der giver Børnene lige saa megen varm Mælk, de ville drikke, hver Gang de spise tør Kost. Dette er en Ting, der vil kunne efterlignes rundt omkring. Men det er ogsaa saaledes, at mange sultne Skole-